CAPITOLUL VIII.

SUFIXELE NEOLOGISME.

Observaţie. — Se găsesc numai în dr.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE.

ANŢĂ *(-ánţâ).*

Funcţiunea.

Abstracte.

Cutezanţă 'îndrăzneală' < *cutez.*
Siguranţă < *sigur.*

Originea: It. *-anza,* fr. *-ance.*
Bărbanţă, variantă a lui *bărbunc,* nume de dans (Hasdeu, 1524) <*bărbunc*+*danţ.*

Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-anţă* sunt feminine şi se întrebuinţează numai la sg.

ISM *(-ism).*

Funcţiunea.

Abstracte.

Boerism 'boerie' (I. Ghica) < *boer.*
Cĭocoism < *cĭocoĭŭ.*
Lustragism (Sanielevici, Viaţa Rom. XXIV 97) < *lustragiŭ* 'văxuitor'.

BDD-B19-11 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:17:42 UTC)

Mahalagism < *mahalagiŭ.*
Romînism < *Romîn.*
Creştinism < *creştin.*
Lichelism intelectual (Arghezi, Viaţa Rom. XXIII 464) < *lichea* pl. *-ele.*
Tembelism 'indolenţă' < *tembel.*

Originea: Fr. *-isme.*

Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-ism* sunt masculine sg., afară de *mahalagism* 'cancan' care este eterogen, pl. *-e.*

SUFIXELE ADIECTIVALE.

AL *(-ál).*

Funcţiunea.

APARŢINEREA.

Lătural (Tiktin) < *latură.*
Mormîntal (Alexandri) < *mormînt*
Săptămînal < *săptămînă.*
Vamal < *vamă.*

Originea: Fr. *-al.*

BIL *(-'bil).*

Observaţie. — Derivarea se face dela verbe şi anume dela radicalul infinitivului.

Funcţiunea.

POSIBILITATEA.

Graniţă *apărabilă* (I. G. Duca, Viaţa Rom. 1913, I 40) < *apăra.*
Manifestarea *măsurabilă* a energiei; Presiunea *măsurabilă* (T. A. Bădărău, Viaţa Rom. 1913, III 287, 289) < *măsura.*
Proba *neînlăturabileĭ* noastre datorii (I. I. C. Brătianu, Viaţa Rom. 1913, III 222) < *neînlătura.*

BDD-B19-11 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:17:42 UTC)

Casă *nelocuibilă* (deseori în *Universul*) < *nelocui.*

Urmare firească şi *nereparabilă* (I. I. C. Brătianu, Viaţa Rom. 1913, III 223) < *nerepara.*

O dogmă *nerăsturnabilă* (A. D. Xenopol, Noua Rev. Rom. XIV 200, 15 Sept. 1913, de 2 ori) < *nerăsturna.*

O *nesecabilă* bogăţie de idei (G. Kernbach, Versuri şi Proză, 185) < *neseca.*

Auzibil (Tiktin) < *auzi.*

Plătibil < *plăti.*

Originea: lat. *-bilis,* it. *-bile,* fr. *-ble.*

SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADIECTIVALE.

IST *(-ist).*

Funcţiunea.

ADIECTIVE.

APARŢINEREA.

Patruzecĭoptist (Ibrăileanu) < *patruzecĭ şi opt.*
Poporanist < *poporan.*
Ţărănist < *ţăran.*

In special partizanul unui om politic ori al unei grupări :
Carpist < P. P. *Carp.*
Tachist < *Tache* Ionescu.
Junimist < *junimea.*

SUBSTANTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂŢI PRIN EXCELENŢĂ.

Bonjurist < *bon jour.*
Zeflemist < *zeflemea..*

NOMINA AGENTIS.

Fochist < *foc.*
Maşinist 'mécanicien' < *maşină.*
Ziarist < *ziar.*

BDD-B19-11 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:17:42 UTC)

UN SUFIX COMPUS.

-alist *(=-al+-ist).*

După *naţionalist* s'a făcut :
Iorgalist = partizan al lui *Iorga.*

Originea : Fr. *-iste.*

Pluralul.

Atât adiect. cât şi subst. în *-ist* fac pl. *-işti.*

UN SUFIX VERBAL.

IZ *(-iz).*

Maghiarizez < *Maghiar.*
Muşamalizez 'étouffer une affaire' < *muşama* pl. *-ale* 'toile cirée'.

Originea : Lat. *-iz,* fr. *-is.*

BDD-B19-11 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-29 04:17:42 UTC)